

Mortan Johannesen, skipari á Suðringi:

Vóru eingi uttanlandslán — so var arbeiðsloysi

Javnaðarflokkurin ført skilagóðan politik

Sosialurin hevur hitt skiparan á Suðringi, Mortan Johannesen og tosað við hann um gongdina innan fiskivinnuna og um útlitið hjá hesi vinnu.

Vit spurdu fyrst Mortan, hvat hann heldur um føroysku uttanlandaskuldina. Til hetta sigur hann:

Hvat er tá okkara uttanlandaskuld farin til? Jú, hon er í skipum og í arbeiðsplássum á landi.

— Miðskeiðis í 70-árunum uppdagaðu menn, at tað fór at verða meiri avmarkað at veiða alla aðrastaðni.

— Fiskimarkini vórðu flutt út á 200 fjórðingar og kvotur vórðu ásettar. Tá var næstan allur okkara floti ætlaður at fiska á fjarleiðum.

— Vit høvdu ein illa útgjörðan flota, sum fiskaði

rundan um Føroyar. Tá uppdagaðu menn, at tað vóru møguleikar at fiska undir Føroyum, og teir vildu royna at liva av hesum leiðum.

— Í 1974 vóru bert heilt fáir av teimum nýmótans trolarunum, sum nú fiska undir Føroyum. Menn tóku seg tá saman, skaffaðu eginpening og keyptu sær skip ætlað til at fiska undir Føroyum. Á henda hátt blivu arbeiðsfólkini á flakavirkjunum verandi í vinnuni og manningarnar umborð á fiskiskipunum blivu verandi umborð. Nokk av arbeiði er til allar hendur.

— Í hesi fimm árinu hava vit útbýgt ein flota, sum næstan bert er grundaður á at fiska rundan um Føroyar, sum sjálvandi þúra rætt er.

Mortan Johannesen sigur víðari:

— Vit mugu gera okkum greitt nú eins og tá, at tað er eingin onnur leið. Tað eru kostnaðarmikil og nýggj skip keypt. Og til hetta krevst lán.

Júst her hava vit ein part av okkara uttan-

landaskuld.

Ein annar partur av uttanlandaskuldini er farin í tey flakavirki, sum eru bygd og gjørd nýmótans til at viðgera fiskin, sum skipini fiska rundan um Føroyar, við tí fyrri eyga at skaffa arbeiði og at gerast sjálvbjargin. Hetta hevur kostað, leggur hann aftrat.

Noyðast at læna

— Men hevur tað verið rætt at grunda útbýggingina av samfelagnum á so stóra uttanlandaskuld?

— Hetta eru avgjørt skilagóðar ilögur, sum vit noyðast at taka uttanlandslán til. Høvdu hesar ilögur ikki verið gjørdar, so var heldur einki arbeiði í hesum landinum.

— Tá sambandsmenn ráddu fyrri borgum fyrst í 50-unum var litil uttanlandaskuld. Hetta visa teir ferð eftir ferð á. Men varð teirra politikkur frá teirri tíðni framvegis færdur í dag, hvussu hevði tá sæð út í okkara samfelag?

— Ja so vóru færri skip, færri flakavirki og so var hvør einstaklingur verri fyrri. Tað er jú eins og tá menn fara at byggja sær hús. Ein má taka lán, tí ein er ikki færur at gjalda tað kontant. Og jú fleiri hús skulu byggjast, jú fleiri lán mugu takast.

Mortan heldur annars fyrri, at ein annar partur av okkara uttanlandaskuld liggur í teimum mongu bilunum, sum vit koyra í dagliga.

— So vit mugu ikki siggja so stór trøll í hesi uttanlandsskuld, sum onkur vil gera tað til. Vit skulu gera okkum greitt, hvar hon er komin frá og til hvat hon er brúkt til.

— Vit mugu minnst, at hetta er ein broytingartíð. Júst somu støðu eru íslendingar í. Teir hava eisini eina stóra uttanlandsskuld. Og teir hava ein stóran nýmótans flota. Teir hava keypt stór og nýggj skip til at fiska innanfyri teirra 200 fjórðinga fiskimark.

— Einaferð verður okkara floti passaliga stórur og okkara flakavirki passaliga stór til tað nógð sum kann veiðast innanfyri okkara 200 fjórðinga fiskimark. Tá fer uttanlandaskuldin sjálvsagt at minka.

— Vit siggja, hvussu tað gongst á fjarleiðum so vit mugu fyrr ella seinni klára okkum inni á okkara eigna øki. Har meini eg, at javnaðarflokkurin hevur ført ein rættan politikk við at hava verið við til at stuðla hesa gongdina.

Djúpt vatn

— Hvat kundi tú hugsað tær var ørvisi í fiskivinnupolitikkinum sum færdur verður?

— Eitt, sum vit kanska eru nóg so seinir við, er at fiska á djúpum vatni. Men til tað er at siga, at tað eru fleiri nú við at koma eftir.

— Tað visir seg, at tað er meira javnt fiskari á djúpum vatni, og teir stóru bátarnir eru minni bundnir av, hvussu veðrið er. Ein stórur ísfiskabátur er inni við 70 til 150 tons-um 10. hvønn dag, og vit vita, at bæði týskarar og fransar fiska stórar nøgdir rundan um Føroyar. Tað er tað veiðuna, sum vit mugu yvirtaka.

Mortan Johannesen, skipari á brúnni á Suðringi

Tað er líka mikið fyrri fólk, sum arbeiðir uppi á landi, um tað sker ein tosk ella ein kongafisk osfr.

— Hvussu stórar ætlanir eiga vit at leggja fyrri veiðuna á djúpum vatni rundan um Føroyar?

— Vit skulu hava nóg stór skip, men hvussu nóg stór skulu aftrat er torført at siga.

— Vit hava enn bert litlar royndir við hesi veiðuni. Tað eru bert tvey til trí ár síðani, at vit byrjaðu at fiska á djúpum vatni.

— Tað liggur eitt fiskiríkidømi rundanum um Føroyar, sum meira ella minni ókent. Vit vita, at aðrar tjóðir fáa nógvan fisk. Tey skipini hava klárað seg, og tað eru skip, sum eru nóg stórra enn tey flestu av okkara ísfiskaskipum.

— Men har kemur eitt inn í myndina, sum eg meini fiskifrøðingar skuldu tikið sær av. Tað er at ansa eftir stovnunum á djúpum vatni, tí teir verða nóg ov illa vardir.

— Hvat heldur tú um avgerðina hjá vágamonnum at keypa ein «risatrolara» til at fiska undir Føroyum?

— Eg stuðli avgjørt avgerðina hjá vágamonnum at keypa ein stóran franskan trolara til at veiða á djúpum vatni, og eg haldi, at vit gott kundu havt í hvussu so er 10 tilíkar bátar.

— Hetta er ein broytingartíð sum ongantíð áður hevur verið í Føroya søgu. Vit skulu umleggja okkara fiskiveiðumynstur, og hetta fer at krevja enn nóg stóran uttanlandslán, men vit mugu minnst at hetta er peningurin, sum skapar arbeiðsplass á landi og umborð á skipunum.

Tey fáa halda liv í teimum mongu

Hvønn annan politikk enn tann færdi heldur tú, at núverandi andstøðan á lögtingið kundi ført?

— Eg dugi ikki at siggja nakran annan politikk.

Mortan Johannesen sigur víðari:

— Vit eru 4000 sjómenn av eini tjóð uppá 44.000 íbúgvir. Hesi 4000 sjófolki fæða øll hini 40.000 við fiski undan Føroyum og aðrastaðni. Men tá vit ikki sleppa at fiska aðrastaðir, so noyðast vit at fáa okkum ein flota, sum fiskar mest undir Føroyum. Hesin floti er neyðugur fyrri, at arbeiði kann vera á flakavirkjunum á landi.

— Tað visir seg, at vit fáa ikki meira burtur úr á tí grunna vatninum, og tá so er, mugu vit fara longur út. Eg meini avgjørt, at javnaðarflokkurin hevur ført ein skilagóðan fiskivinnupolitikk við at stuðla tey skip, sum eru komin í flotan.

So tosa menn um, at skip fara á heysin. Ja skip eru farin á heysin bæði í ringum og góðum tíðum — tað vil bliva við at vera so.

— Tað hevur verið rætt at hildi við tær kvotur vit hava fingið aðrastaðir, men eitt mugu vit vera varugir við: ikki at lata so nógvan av Føroyagrannum, um at teir ikki tola hetta, t.v.s. í byti við útlendingar fyrri, at vit kunnu fiska aðrastaðir. Tað skulu vit ansa væl eftir.

— Nóg hevur verið ført fram imóti avtaluni við russar í Barentshavinum. Heldur tú, at vit ikki áttu at gjørt hesa avtaluna.

— Er tað nakað, sum vit kunnu selja fyrri tosk, so er tað svartkjaftur — lat tí bara russar fara avstað við 60.000 tonsnum av svartkjaft antin tað fer til matna ella idnað — tað ger hvørki frá ella til.

— So at siga handa russarásáttmálan upp eri eg sterkt og hart imóti. Úrslitið av tí verður, at teir 150 til 200 menninir, sum eru við saltfiskabátunum, flakabátunum og eisini kraftblokkabátunum, missa sitt dagliga breið.

— So handa kritikkin frá sambandsmonnum, skilji eg ikki.

Suðringur hevur fingið eitt gott kast av upsa. — Vit mugu troyta djúpa vatnið sigur Mortan Johannesen.